

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2022 m. gegužės 26 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Godos Ambrasaitės-Balynienės, Virgilijaus Grabinsko (kolegijos pirmininkas ir pranešėjas) ir Donato Šerno,

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal atsakovės uždarnosios akcinės bendrovės „Kevin EU“ kasacinį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. rugpjūčio 12 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovo K. M., K. S., M. T. H. ir T. N. ieškinius atsakovėms uždarajai akcinei bendrovei „Kevin EU“ ir uždarajai akcinei bendrovei „Open Banking LT“ dėl su darbo santykiais susijusių išmokų priteisimo.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso (toliau – [DK](#)) normų, reglamentuojančių darbą keliems darbdaviams, netesybų už uždelstą atsiskaityti su darbuotoju laiką pasibaigus darbo santykiams mokėjimą, taip pat proceso teisės normų, reglamentuojančių naujų įrodymų pateikinį apeliacinės instancijos teisme, aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovai K. S., T. N., K. M. ir M. T. H. kreipėsi į teismą su ieškiniais atsakovėms UAB „Open Banking LT“ ir UAB „Kevin EU“ dėl nesumokėto darbo užmokesčio, delspinigių, kompensacijos už nepanaudotas atostogas, netesybų už uždelsto atsiskaityti laiką priteisimo.
3. Ieškovas K. S. dirbo pas atsakovę UAB „Open Banking LT“ (buvęs pavadinimas UAB „Kevin LT“) nuo 2018 m. sausio 3 d. iki 2019 m. lapkričio 22 d. projektų vadovu ir produktų vadovu, taip pat nuo 2018 m. vasario 14 d. iki 2019 m. gruodžio 16 d. buvo atsakovės UAB „Kevin EU“ valdybos narys; ieškovas T. N. dirbo pas atsakovę UAB „Open Banking LT“ nuo 2017 m. rugpjūčio 14 d. iki 2019 m. gruodžio 11 d. vyresniuoju programuotoju; ieškovas K. M. dirbo pas atsakovę UAB „Open Banking LT“ nuo 2019 m. sausio 10 d. iki 2019 m. lapkričio 29 d. informacijos apsaugos vadovu, taip pat pagal atskirą darbo sutartį dirbo pas atsakovę UAB „Kevin EU“ nuo 2019 m. sausio 10 d. iki 2020 m. sausio 6 d. informacijos apsaugos vadovu; 4) ieškovas M. T. H. dirbo pas atsakovę UAB „Open Banking LT“ nuo 2018 m. spalio 20 d. iki 2019 m. lapkričio 29 d. debesų kompiuterijos architektu, o nuo 2019 m. gruodžio 2 d. iki 2020 m. vasario 13 d. dirbo pas atsakovę UAB „Kevin EU“ debesų kompiuterijos architektu.
4. Ieškovai nurodė, kad jiems dirbant pas atsakovę UAB „Open Banking LT“, jos akcininkas T. T. 2018 m. vasario 14 d. įsteigė naują bendrovę UAB „Kevin EU“. Jiems buvo paaiškinta, kad atsakovei yra kliūčių gauti licenciją užsiimti mokėjimų generavimo veikla, todėl tam tikslui įsteigta UAB „Kevin EU“, kurios vardu bus gauta licencija užsiimti tokio pat pobūdžio veikla. Taip pat jiems buvo paaiškinta, kad jų darbo pobūdis nesikeis ir jie iš esmės atliks tuos pačius darbus abiejų bendrovių naudai. Ieškovai tas pačias darbo funkcijas vykdė abiejų atsakovių naudai, nuolat gaudami nurodymus iš abiejų bendrovių vadovų. 2019 m. vasarą atsakovė UAB „Open Banking LT“ pradėjo nemokėti jiems darbo užmokesčio, paaiškindama, kad turi laikinų finansinių sunkumų. Ieškovai pastebėjo, kad atsakovė nustojo realiai vykdyti veiklą, negaudavo pajamų ir jos skolos didėjo, tuo tarpu atsakovės UAB „Kevin EU“ veikla suklestėjo. Nesulaukę darbo užmokesčio, ieškovai nutraukė darbo sutartis, tačiau atsakovės su jais neatsiskaitė. Ieškovai kreipėsi į darbo ginčų komisiją dėl darbo išmokų priteisimo iš abiejų atsakovių, tačiau jų prašymai buvo patenkinti tik atsakovės UAB „Open Banking LT“ atžvilgiu, ši atsakovė šiuo metu yra iš esmės nemoki. Ieškovų teigimu, nors oficialiai jie buvo įdarbinti tik pas atsakovę UAB „Open Banking LT“, tačiau faktiškai tarp jų ir atsakovių susiklostė darbo dviem darbdaviams teisiniai santykiai. Nors atsakovė UAB „Kevin EU“ buvo įregistruota kaip atskiras juridinis asmuo, tačiau abi atsakovės veikė kaip viena ir ta pati įmonė, savo veiklą vykdė tose pačiose patalpose, naudojo tą patį prekių ženklą, turėjo vieną bendrą interneto puslapį, darbuotojų jų naudai atliekamos darbo funkcijos nebuvo atribotos. Todėl atsakovė UAB „Kevin EU“ taip pat turi prievolę atsiskaityti su ieškovais.
5. Atsakovė UAB „Open Banking LT“ pripažino, kad neatsiskaitė su ieškovais, skolos dydžio neginčijo, tik prašė sumažinti delspinigius už uždelstą atsiskaityti. Atsakovės teigė, kad tarp šalių nebuvo susiklostę darbo kelioms darbdaviams teisiniai santykiai, nes nebuvo sudaryta tokių sutarčių. Atsakovė UAB „Kevin EU“ nurodė, kad nevykdo tapačios veiklos, o savo veiklą pradėjo vykdyti tada, kai ieškovai nutraukė darbo sutartis su atsakove UAB „Open Banking LT“.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

6. Vilniaus miesto apylinkės teismas 2021 m. gegužės 6 d. sprendimu ieškinius patenkino iš dalies: priteisė iš atsakovių UAB „Open Banking LT“ ir UAB „Kevin EU“ lygiomis dalimis ieškoviui K. S. 6995,66 Eur neįmokėto darbo užmokesčio, 309,40 Eur delspinigių, 6808,50 Eur kompensacijos už nepanaudotas atostogas ir 20 131,08 Eur netesybų už uždelsto atsiskaityti laiką; ieškoviui T. N. – 519,61 Eur darbo užmokesčio už 2019 m. rugpjūčio mėnesį, 17 406,32 Eur darbo užmokesčio už 2019 m. rugsėjo–gruodžio mėnesius, 4770 Eur kompensacijos už nepanaudotas kasmetines atostogas, 661,23 Eur delspinigių ir 29 907,90 Eur netesybų už uždelsto atsiskaityti laiką; ieškoviui K. M. – 2000 Eur darbo užmokesčio už 2019 m. liepos mėnesį, 20 442,93 Eur darbo užmokesčio už 2019 m. rugpjūčio–spalio mėnesius, 6473,59 Eur darbo užmokesčio už 2019 m. lapkričio mėnesį, 314,51 Eur atostoginių už 2019 m. lapkričio mėnesį, 3825,60 Eur kompensacijos už nepanaudotas kasmetines atostogas, 1087,10 Eur delspinigių ir 40 012,98 Eur netesybų už uždelsto atsiskaityti laiką;

ieškovui M. T. H. – 19 711,35 Eur neišmokėto darbo užmokesčio už laikotarpį nuo 2019 m. liepos 1 d. iki 2019 m. lapkričio 29 d., įskaitant kompensaciją už nepanaudotas kasmetines atostogas, 1578,85 Eur delpinigių ir 42 802,20 Eur netesybų už uždelimo atsiskaityti laiką. Teismas nurodė, kad, sprendimui įsiteisėjus, darbo ginčų komisijos sprendimai netenka galios.

7. Teismas pažymėjo, kad byloje nėra ginčo dėl ieškovo reikalavimų atsakovei UAB „Open Banking LT“ pagrįstumo ir ieškinių reikalavimų dydžio, ši atsakovė tik prašo sumažinti netesybas. Byloje kilo ginčas dėl ieškovo reikalavimų atsakovei UAB „Kevin EU“, jiems įrodinėjant darbą abiem atsakovėms.
8. Teismas nustatė, kad atsakovė UAB „OpenBanking LT“ įregistruota Juridinių asmenų registre nuo 2017 m. birželio 8 d., pavadinimas iki 2020 m. kovo 2 d. – UAB „KevinLT“; buveinės adresas – Vilnius, Konstitucijos pr. 21A, vadovas nuo 2017 m. birželio 12 d. – P. S., bendrovės tikslas – vykdyti pelno siekiančią veiklą. Atsakovė UAB „Kevin EU“ įregistruota nuo 2018 m. kovo 1 d. buveinės adresas – Vilnius, Lvovo g. 25-104 (teismas pažymėjo, kad nėra ginčo, jog abiejų atsakovių faktinė veiklos vykdymo vieta – Vilnius, Konstitucijos pr. 21A), vadovas nuo 2018 m. vasario 19 d. – T. T. 2018 m. vasario 14 d. UAB „Kevin EU“ steigimo aktas patvirtina, kad jos steigėjas yra T. T., tarp valdybos narių nurodytas ir ieškovas K. S. UAB „Kevin LT“ aiškinamajame rašteprie 2018 m. finansinės atskaitomybės nurodyta, kad jos akcininkai yra T. T., P. Š. ir dar vienas asmuo (byloje nedalyvaujantis). UAB „Kevin EU“ aiškinamajame rašteprie 2018 m. finansinės atskaitomybės nurodyta, kad jos akcininkas yra T. T. Pagal T. T. ir UAB „Kevin LT“ 2019 m. sausio 10 d. sudarytą darbo sutartį, jis yra šios bendrovės vykdomasis direktorius. Taigi, T. T. yra abiejų atsakovių akcininkas ir abiejose eina vadovaujamas pareigas (UAB „Kevin EU“ vadovas ir UAB „Open banking LT“ vykdomasis direktorius).
9. Teismo vertinimu, pirmiau nurodyti rašytiniai įrodymai patvirtina ieškovo poziciją, kad abiejų bendrovių veikla buvo vykdoma vienoje patalpoje, abiejose bendrovėse vadovaujamas pareigas ginčo laikotarpiu ėjo T. T., šis, ieškovo paaiškinimais, jiems teikdavo kasdienes užduotis bei nurodymus, susijusius tiek su vienos, tiek su kitos bendrovės veikla.
10. Teismas taip pat nustatė, kad, 2019 m. lapkričio 22 d. duomenimis (prie darbo ginčų komisijos medžiagos), atsakovė UAB „OpenBanking LT“ turėjo dvyliką darbuotojų; UAB „Rekvizitai LT“ duomenimis, 2020 m. kovo 24 d. atsakovė UAB „Kevin EU“ turėjo dvyliką darbuotojų; viešais duomenimis, 2020 m. kovo 24 d. atsakovė UAB „OpenBanking LT“ turėjo vieną darbuotoją; UAB „Rekvizitai LT“ duomenimis, 2020 m. gegužės 22 d. atsakovė UAB „Open Banking LT“ turėjo vieną darbuotoją, tos pačios dienos duomenimis, atsakovė UAB „Kevin EU“ turėjo šešioliką darbuotojų. Pagal atsakovės UAB „OpenBanking LT“ pateiktą 2020 m. rugsėjo 16 d. pažymą apie darbuotojų skaičių, vidutinis darbuotojų skaičius 2018 m. – penkiolika darbuotojų, 2019 m. – tryliką darbuotojų, 2020 m. – vienas darbuotojas, 2019 m. lapkričio 29 d. darbo santykius nutraukė devyni iš aštuoniolikos darbuotojų, 2018 m. darbo santykius nutraukė du darbuotojai, kiti darbuotojai darbo santykius nutraukė taip pat 2019 m. (gruodžio 11 d., vasario 28 d., lapkričio 22 d., rugsėjo 20 d., gegužės 31 d.), 2020 m. rugsėjo 16 d. liko tik vienas darbuotojas (vadovas). Pagal atsakovės UAB „Kevin EU“ pateiktą 2020 m. rugsėjo 17 d. pažymą apie darbuotojų skaičių 2018 m. buvo įdarbinti penki darbuotojai, 2019 m. gruodžio mėnesį – septyni darbuotojai, 2020 m. – dvidešimt darbuotojų, 2020 m. darbo santykius nutraukė penki darbuotojai, vidutinis darbuotojų skaičius buvo 2018 m. – keturi darbuotojai, 2019 m. – dvyliką darbuotojų, 2020 m. – dvidešimt devyni darbuotojai.
11. Teismo vertinimu, šie rašytiniai įrodymai patvirtina, kad, mažėjant atsakovės UAB „Open Banking LT“ darbuotojų skaičiui, atitinkamai didėjo atsakovės UAB „Kevin EU“ darbuotojų skaičius atsakovės UAB „Open Banking LT“ darbuotojų skaičius reikšmingai sumažėjo 2018 m. (vidutiniškai penkiolika darbuotojų), 2020 m. iš esmės liko vienas darbuotojas (vadovas), o tai patvirtina ieškovo teiginys, kad atsakovės UAB „Open Banking LT“ veikla pradėjo stoti. Teismas padarė išvadą, kad, atsakovei UAB „Kevin EU“ aktyviai pradėjus vykdyti veiklą, mažėjo atsakovės UAB „Open Banking LT“ veikla. Teismas pažymėjo, kad byloje nėra duomenų, jog buvo plečiamos patalpos ar pan., o tai teismui leido padaryti prielaidą, kad buvusiomis atsakovės UAB „Open Banking LT“ darbo vietomis naudojosi atsakovės UAB „Kevin EU“ darbuotojai.
12. Teismas iš viešų duomenų (internetu puslapių) nustatė, kad abi atsakovės juose nurodytos vienu pavadinimu – „Kevin“, pagrindinė būstinė – Vilnius, Konstitucijos pr. 21A, pristatant komandos narius nurodyti T. T., P. S. ir visi ieškovai. Teismas pažymėjo, kad visi ieškovai patvirtino, jog jų elektroninis paštas baigiasi „@getkevin.eu“.
13. Teismas padarė išvadą, kad pirmiau nurodyti rašytiniai įrodymai ir byloje nustatytos aplinkybės patvirtina, jog atsakovių veikla buvo susijusi, nes: atsakovės UAB „Kevin EU“ pranešime Lietuvos bankui ir viešuose duomenyse internete nurodytas vienas pavadinimas „Kevin“, o tai vidutiniam, apdairiam, išsilavinusiam asmeniui gali sudaryti įspūdį, jog kalbama apie tam tikrą produktą (paslaugą) ar prekių ženklą bendrai, bet ne apie konkrečią atskirą įmonę; pranešime Lietuvos bankui nurodyta, kad „Kevin“ paslaugos (mokėjimo inicijavimo ir sąskaitos informavimo bei mokėjimo priemonių išleidimo ir (arba) gaunamų mokėjimų apdorojimo) teikimas susijęs su tam tikrais techniniais sprendimais ir, kaip teismo posėdyje nuosekliai paaiškino visi ieškovai, iš esmės atsakovė UAB „OpenBanking LT“ ruošė techninę bazę atsakovės UAB „Kevin EU“ veiklai; atsakovės UAB „OpenBanking LT“ darbuotojų skaičius sumažėjo, o atsakovės UAB „Kevin EU“ darbuotojų skaičius sparčiai padidėjo nuo 2019 m. gruodžio mėnesio, kai ji gavo veiklos licenciją.
14. Teismas konstatavo, kad ieškovai įrodė, jog iš esmės jų darbo funkcijos buvo atliekamos abiejų atsakovių naudai, darbo laikas nebuvo skirstomas kiekvienai darbdavei atskirai, vienu metu darbuotojai vykdė kelių darbdavių tokio pat pobūdžio ir kvalifikacijos reikalaujančias užduotis. Teismas, vadovaudamasis [DK 96 straipsnio](#) 3 dalimi, nusprendė, kad abiem atsakovėms kilo prievolė atsiskaityti su ieškovais už jų atliktą darbą lygiomis dalimis.
15. Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi bylą pagal atsakovės UAB „Kevin EU“ apeliacinį skundą, 2021 m. rugpjūčio 12 d. nutartimi pirmosios instancijos teismo sprendimą paliko nepakeistą.
16. Apeliacinės instancijos teismas nepriėmė atsakovės UAB „Kevin EU“ su apeliaciniu skundu pateiktų naujų rašytinių įrodymų: 2018 m. rugsėjo 6 d. K. M. ir UAB „Kevin LT“ darbo sutarties kopijos, 2018 m. spalio 29 d. K. M. ir UAB „Kevin EU“ darbo sutarties kopijos, 2021 m. birželio 4 d. UAB „Kevin EU“ darbuotojų rašytinių patvirtinimų kopijų.
17. Apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad atsakovės neįrodinėja aplinkybių, kodėl šių rašytinių įrodymų negalėjo pateikti pirmosios instancijos teismui ir kodėl jų pateikimo būtinybė iškilo vėliau. Teismas sutiko su ieškovo pozicija, kad atsakovės UAB „Kevin EU“ darbuotojų rašytiniai patvirtinimai, kuriais atsakovė siekia paneigti pirmosios instancijos teismo nustatytas aplinkybes, negali būti vertinami kaip objektyvūs ir tinkami, be to, nenustatyta, kodėl šie darbuotojai negalėjo būti apklausti pirmosios instancijos teisme, sudarant galimybę abiem šalims užduoti jiems klausimus.
18. Apeliacinės instancijos teismas pažymėjo, kad darbo teisiniai santykiai gali modifikuotis jų metu, nebūtinai sudarant darbo sutartį. Teismas atmetė atsakovės UAB „Kevin EU“ argumentą, kad tarp šalių nebuvo sudarytos darbo kelioms darbdavėms sutartys. Teismas pažymėjo, kad darbo sutarties sąlygos gali būti įtvirtintos ne tik rašytinėje darbo sutartyje, bet ir nustatytos teismo iš darbo sutarties šalių elgesio, jų atliekamų veiksmų ir kitų reikšmingų aplinkybių, be to, darbo teisiniai santykiai gali modifikuotis jų metu, nebūtinai sudarant darbo sutartį. Teismo vertinimu, vien tas faktas, kad darbo sutartys su ieškovais nebuvo pavadintos atitinkamai ir nebuvo modifikuotos, pritaikytos faktiniams teisiniams santykiams įtvirtinti rašytinėje sutartyje, neįrodo aplinkybės, jog faktiškai šie teisiniai santykiai neegzistavo.
19. Apeliacinės instancijos teismas, įvertinęs bylos duomenis ir įrodymus, padarė išvadą, kad atsakovės ginčo laikotarpiu savo veiklą vykdė neatsietai, nes abiejose bendrovėse vadovaujamas pareigas ėjo T. T., abi bendrovės viešoje erdvėje prisistatė vienu pavadinimu – „Kevin“ ir vykdė iš esmės panašią veiklą, susijusią su internetinės bankininkystės paslaugomis, o tai leidžia identifikuoti panašios kvalifikacijos darbuotojų poreikį, atsižvelgiant į abiejų atsakovių turimą (ar ginčo laikotarpiu turėtų) darbuotojų pareigybes. Teismo vertinimu, vien ta

aplinkybė, kad tam tikros atsakovių veiklos kryptys skyrėsi, nepaneigia fakto, jog atsakovėms galėjo reikėti vienodas (ar iš esmės panašias) darbo funkcijas atliekančių darbuotojų, ir to fakto, kad atsakovių veiklos buvo susijusios. Teismas nurodė, kad atsakovių veiklos sąsają galima įžvelgti ir vertinant jų darbuotojų skaičiaus pokyčius: vertinant atsakovės UAB „Open Banking LT“ darbuotojų sumažėjimą ir atsakovės UAB „Kevin EU“ darbuotojų skaičiaus padidėjimą, įžvelgtina tendencija, jog labiausiai tikėtina, kad atsakovės UAB „Open Banking LT“ darbuotojai (ar jų dalis) galėjo būti perkelti į UAB „Kevin EU“; šią aplinkybę patvirtina ir darbo teisinių santykių eiga su ieškovo K. M. ir M. T. H.

20. Apeliacinės instancijos teismas pažymėjo, kad atsakovė UAB „Kevin EU“ tendencingai teigė, jog savo veiklą iš esmės pradėjo vykdyti tik 2020 m. vasario 28 d., todėl darbo teisiniai santykiai su ieškovo objektyviai negalėjo susiklostyti. Tačiau atsakovė vis dėlto pateikė duomenis apie savo darbuotojų skaičių nuo 2018 m. ir ginčo laikotarpiu įdarbintus darbuotojus, kurių darbo funkcijų apibrėžimas sutampa su ieškovo pareigų apibrėžimu, apeliuodama į tai, jog ginčo laikotarpiu būtent minėtų pareigybių darbuotojų turėjo pakankamai.
21. Atsakovės UAB „Kevin EU“ paaiškinimus dėl tam tikrų veiksmų, pavyzdžiui, susitarimo dėl dviejų darbdavių atsiskaitymo tvarkos sudarymo, susiklosčius darbo kelioms darbdaviams teisiniams santykiams, apeliacinės instancijos teismas laikė deklaratyviais ir nepaneigiančiais bei nepagrindžiančiais ginčui aktualių faktų bei aplinkybių.
22. Apeliacinės instancijos teismas konstatavo, kad pirmosios instancijos teismas tinkamai kvalifikavo šalių teisinius santykius kaip darbą kelioms darbdavėms – ieškovai vykdė darbo funkcijas abiejų atsakovių naudai, o darbuotojų darbo laikas nebuvo skirstomas kiekvienai darbdavei atskirai, taigi, vienu metu ieškovai vykdė kelių darbdavių skiriamas darbo užduotis, neskirstydami šių funkcijų skirtingoms darbdavėms.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

23. Kasaciniu skundu atsakovė UAB „Kevin EU“ prašo panaikinti pirmosios instancijos teismo sprendimo dalį, kuria patenkinti ieškovo reikalavimai atsakovei UAB „Kevin EU“ bei apeliacinės instancijos teismo nutarties dalį, kuria ši sprendimo dalis palikta nepakeista, įpareigoti ieškovo grąžinti atsakovei UAB „Kevin EU“ sumas, kurias jie gavo vykdant teismo procesinius sprendimus. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:

23.1. Teismai netinkamai aiškino ir taikė [DK](#) 96 straipsnį, todėl nepagrįstai nusprendė, kad tarp ieškovo ir atsakovių susiklostė darbo kelioms darbdavėms teisiniai santykiai. Tokiems darbo santykiams kvalifikuoti reikia nustatyti šias būtinąsias sąlygas: 1) susitarimą tarp kelių darbdavių, kurie siekia tapti darbo sutarties su vienu darbuotoju šalimis; 2) susitarimą tarp kelių darbdavių ir darbuotojo. Nesant šių dviejų sąlygų (susitarimų), darbo santykiai, net ir turintys darbo kelioms darbdaviams požymių, negali būti kvalifikuoti kaip darbas kelioms darbdaviams dėl akivaizdaus suderintos valios trūkumo. Be to, dėl darbo kelioms darbdaviams privaloma susitarti tik raštu ir tokio susitarimo egzistavimas negali būti numanomas iš šalių elgesio ([DK](#) 34 straipsnio 1 dalis, 42 straipsnio 1 dalis, 43 straipsnio 1 dalis). Teismai šalių teisinius santykius kaip darbą kelioms darbdaviams kvalifikavo remdamiesi aplinkybėmis, kurios nėra tokius teisinius santykius kvalifikuojantys požymiai, t. y. atsakovių vykdomos veiklos pobūdis, jų veiklos vieta ir darbuotojų skaičiaus kitimas. Teismai turėjo pareigą, nustatyti būtinąsias darbo kelioms darbdavėms sutarties sudarymo sąlygas, tačiau jų nenustatinėjo ir nevertino, ar egzistavo šalių valia susitarti dėl darbo sutarties kelioms darbdavėms, ar šalys susitarė dėl tokio darbo ir sudarė darbo sutartis su keliomis darbdavėmis. Nenustačius šių teisiškai reikšmingų aplinkybių, negalima teigti, kad tarp šalių susiklostė darbo kelioms darbdavėms teisiniai santykiai. Teismai netinkamai kvalifikavo šalių teisinius santykius, tai lėmė nepagrįstų procesinių sprendimų priėmimą.

23.2. Teismai pažeidė proceso teisės normas, reglamentuojančias įrodymų vertinimą, nes nenustatinėjo ir nevertino aplinkybių, susijusių su šalių valia sudaryti darbo kelioms darbdavėms sutartis. Tai, kad šalys neturėjo valios sudaryti darbo kelioms darbdavėms sutartis, patvirtina skirtinga ieškovo darbo teisinių santykių pradžia. Atsakovės įsitikinimu, darbo kelioms darbdaviams sutartis sudaroma su abiem darbdaviais ir tuo pat metu, o jeigu darbo sutartis jau sudaryta su vienu darbuotoju, tai ji turi būti atitinkamai pakeista. Byloje nustatyta, kad ieškovo K. S. ir T. N. darbo sutarčių su atsakove UAB „Open Banking LT“ sudarymo metu atsakovė UAB „Kevin EU“ net nebuvo įsteigta, todėl tarp šalių negalėjo susiklostyti darbo kelioms darbdavėms teisiniai santykiai. Su ieškovo K. M. ir M. T. H. atsakove UAB „Kevin EU“ buvo sudariusi atskiras darbo sutartis dėl konkrečių darbo funkcijų atlikimo ir tik jos naudai. Nesant šalių valios susitarti dėl darbo kelioms darbdavėms, neegzistuoja šalių susitarimas, kaip vienas iš darbo kelioms darbdaviams sutartį kvalifikuojančių požymių. Šią išvadą patvirtina ir ieškovo elgesys tiek iki bylos inicijavimo, tiek jos nagrinėjimo metu. Nagrinėjant ginčą darbo ginčų komisijoje, ieškovai laikėsi pozicijos, kad jų darbdavė buvo tik atsakovė UAB „Open Banking LT“ ir jie dirbo išimtinai jos naudai, ši atsakovė mokėjo jiems darbo užmokestį, o dėl nesumokėto darbo užmokesčio jie kreipėsi tik į ją. Ir tik po konsultacijų su teisininkais ieškovai tariamai suprato, kad darbo abiem atsakovėms. Atsakovės nuomone, teismai turėjo vadovautis ankstesniais ieškovo paaiškinimais, o ne tais, kurie po ieškovo nepalankių darbo ginčų komisijos sprendimų buvo pakeisti. Darbo kelioms darbdavėms nebuvimą patvirtina ir atsakovių elgesys darbo sutarčių galiojimo metu. Būtent atsakovė UAB „Open Banking LT“ atlikdavo darbdaviui tenkančias teises ir pareigas: sudarydavo ieškovo darbo grafikus, apmokestindavo jų pajamas, mokėdavo darbo užmokestį, socialinio draudimo ir kitas įmokas. Atsakovė UAB „Kevin EU“ šias teises ir pareigas atliko tik ieškovo K. M. ir M. T. H. atžvilgiu, su jais buvo sudarytos atskiros darbo sutartys, ir tik ta apimtini, kiek jie dirbo jos naudai. Tai, kad nebuvo šalių valios dėl darbo kelioms darbdavėms, patvirtina ir ieškovo darbo sutarčių nutraukimo laikotarpis. Byloje nustatyta, kad ieškovai su atsakove UAB „Open Banking LT“ darbo teisinius santykius nutraukė 2019 m. lapkričio–gruodžio mėnesiais. Jeigu būtų daroma prielaida, kad vis dėlto buvo susitarta dėl darbo kelioms darbdavėms, tai, vadovaujantis [DK](#) 99 straipsnio 3 dalimi, nuo 2019 m. lapkričio–gruodžio mėnesių šalių jokie darbo teisiniai santykiai negalėjo sieti. Teismai neatsižvelgė į aplinkybę, kad ieškovo K. M. sudaryta su atsakove UAB „Kevin EU“ darbo sutartis nutraukta 2020 m. sausio mėnesį, o su ieškovu M. T. H. – 2020 m. vasario mėn. Ši aplinkybė savaime patvirtina, kad šių ieškovo su atsakove UAB „Open Banking LT“ sudarytos darbo sutartys nekvalifikuotinos kaip darbo kelioms darbdavėms sutartys, nes net ir po jų nutraukimo jie toliau dirbo pas atsakovę UAB „Kevin EU“. Byloje nebuvo ginčo, kad, nutraukiant darbo teisinius santykius su ieškovo K. M. ir M. T. H., atsakovė UAB „Kevin EU“ su jais atsiskaitė. Tačiau teismo sprendimu šiems ieškovams iš atsakovės UAB „Kevin EU“ priteistas darbo užmokestis, kurį ji ieškovams jau buvo sumokėjusi pagal darbo sutartis.

23.3. Apeliacinės instancijos teismas netinkamai taikė [CPK](#) 314 straipsnį, nukrypo nuo kasacinio teismo praktikos dėl naujų įrodymų priėmimo nagrinėjant bylą apeliacinės instancijos teisme, todėl nepagrįstai atsisakė priimti naujus įrodymus ir šis pažeidimas prisidėjo prie neteisingo bylos išnagrinėjimo. Atsakovė UAB „Kevin EU“ kartu su apeliaciniu skundu pateikė naujus įrodymus, kurių pateikimo būtinybė iškilo po bylos išnagrinėjimo pirmosios instancijos teisme. Šie įrodymai turėjo esminę reikšmę bylai teisingai išnagrinėti, nes papildomai patvirtina, kad teismai netinkamai kvalifikavo šalių teisinius santykius, neteisingai nustatė ieškovo darbo teisinių santykių pradžią, nepagrįstai nusprendė, kad ieškovai vykdė darbo funkcijas atsakovės UAB „Kevin EU“ naudai. Nenustačius darbo teisinių santykių pradžios, negalima tinkamai kvalifikuoti susiklosčiusių teisinių santykių. Ieškovai darbo kelioms darbdavėms faktą grindė iš esmės aplinkybe, kad jie sukūrė programinę įrangą, kuri vėliau buvo naudojama atsakovės UAB „Kevin EU“ veikloje. Teikti nauji įrodymai patvirtina, kad atsakovės UAB „Kevin EU“ veikloje buvo naudojama tik jos darbuotojų sukurta ir jos veiklai skirta programinė įrangą.

24. Ieškovai atsiliepimu į kasacinį skundą prašo apeliacinės instancijos teismo nutartį palikti nepakeistą. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:

24.1. Nepagrįsta atsakovės UAB „Kevin EU“ pozicija, kad dėl darbo kelioms darbdaviams privaloma susitarti tik raštu ir tokio susitarimo egzistavimas negali būti numanomas iš šalių elgesio. Esminės darbo sutarties sąlygos – darbuotojas įsipareigoja dirbti tam

tikrą darbą pagal darbo vietoje nustatytą tvarką, o darbdavys privalo sumokėti už atliktą darbą, užtikrinti tinkamas darbo sąlygas ir pan. Sprendžiant, ar tam tikra veikla yra susijusi su darbo ar jų esmę atitinkančiais santykiais, reikia vadovautis ne tik formaliais požymiais, t. y. rašytinės darbo sutarties (ne)buvimu, bet faktiškai atliekamo darbo pobūdžiu – būtina atsižvelgti į atliekamos veiklos organizavimo savarankiškumo laipsnį, į tai, ar tarp šalių faktiškai yra susiklostę pavaldumo santykiai. Tokią ieškovo poziciją pagrindžia ir kasacinio teismo išaiškinimai, kad darbo sutarties sąlygos gali būti nustatytos ne tik rašytinėje darbo sutartyje, bet ir iš darbo sutarties šalių elgesio, kitų reikšmingų aplinkybių apie faktinį darbo sutarties vykdymą, kurios sudaro pagrindą spręsti, jog darbo teisinių santykių metu buvo šalių susitarimas atitinkamą elgesį vertinti kaip vieną sutarties sąlygų. Taigi, priešingai nei teigia atsakovė, darbo sutarties sąlygos gali būti nustatytos ne tik rašytinėje darbo sutartyje, norminiuose teisės aktuose, bet gali būti teismo nustatytos iš darbo sutarties šalių elgesio, atliekamų veiksmų, kitų reikšmingų aplinkybių apie faktinį sutarties vykdymą. Nors ieškovo darbo sutartis buvo sudarę tik su atsakove UAB „Open Banking LT“, tačiau, įsteigus atsakovę UAB „Kevin EU“, jie faktiškai savo darbo funkcijas pradėjo vykdyti abiejų atsakovių naudai, gaudavo nurodymus ir pavedimus dėl darbų iš abiejų atsakovių vadovų. Todėl teismai pagrįstai konstatavo, kad tarp šalių buvo susiklostę darbo dviem darbdavėms teisiniai santykiai. Šiuos teisinius santykius teismai kvalifikavo ne tik vadovaudamiesi aplinkybėmis, susijusiomis su atsakovių vykdomos veiklos pobūdžiu, darbuotojų skaičiaus kitimu ir veiklos vykdymo vieta, bet ir remdamiesi šalių paaiškinimais bei kitais byloje esančiais įrodymais.

24.2. Būtent darbdavys yra atsakingas už tinkamą darbo teisinių santykių įforminimą, todėl jei neįvykdo šios pareigos, jam tenka tokios pareigos neįvykdymo padarinių rizika. Vien tas faktas, kad darbo sutartys su ieškovais nebuvo tinkamai įformintos, taip pat tinkamai ir laiku modifikuotos, pritaikytos faktiniams teisiniams santykiams įtvirtinti rašytinėje sutartyje, neįrodo aplinkybės, jog darbo kelioms darbdavėms teisiniai santykiai neegzistavo. Ieškovo negali būti atsakingi ir nukentėti dėl to, kad atsakovės tinkamai neįformino su jais darbo santykių dėl darbo dviem darbdavėms. Atsakovė UAB „Kevin EU“ negali išvengti prievolės sumokėti ieškovams priklausantį darbo užmokesį ir kitas su darbo santykiais susijusias išmokas, formaliai prisidengdama tuo, kad ji nebuvo su ieškovais sudariusi atskiros darbo sutarties ar kad atsakovės nesudarė tarpusavio susitarimo dėl ieškovo darbo pas abi atsakoves. Ieškovo vertinimu, atsakovės, tinkamai neįformindamos (nepakeisdamos) darbo sutarčių su ieškovais ir nesudariusios rašytinio tarpusavio susitarimo, tyčia siekė išvengti prievolių ieškovams įvykdymo.

24.3. Atsakovė UAB „Kevin EU“ abstrakčiai teigia, kad teismai pažeidė įrodinėjimo ir įrodymų vertinimo taisykles, nenurodydama konkrečių šių teisės normų pažeidimų. Priešingai nei teigia atsakovė, darbo dviem darbdavėms teisiniai santykiai gali susiklostyti bet kuriuo darbo santykių metu ir nebūtinai darbuotojas nuo pat pradžios turi būti įdarbinamas tam, kad atliktų tą pačią darbo funkciją kelių darbdavių naudai, – tokia būtinybė gali atsirasti ir vėliau, o taip ir atsitiko šiuo atveju. Teismai, remdamiesi įrodymų visuma, teisingai nustatė, kad ieškovo, nors ir buvo darbo sutartis sudarę tik su atsakove, nurodymus dėl darbų faktiškai gaudavo iš abiejų atsakovių vadovų ir darbus atlikdavo abiejų atsakovių naudai, taip pat kad iš esmės atsakovė UAB „Open Banking LT“ ruošė techninę bazę atsakovės UAB „Kevin EU“ veiklai. Ieškovo su reikalavimais dėl neišmokėto darbo užmokesčio kreipėsi į atsakovę UAB „Open Banking LT“ dėl to, kad ją laikė pirmąja darbdave, atstovaujančia tiek savo, tiek antrosios darbdavės – atsakovės UAB „Kevin EU“ interesams. Teismai pagrįstai nusprendė, kad ieškovo įrodė, jog iš esmės jų darbo funkcijos buvo atliekamos abiejų atsakovių naudai, jų darbo laikas nebuvo skirstomas kiekvienai darbdavei atskirai, vienu metu jie vykdė kelių darbdavių užduotis.

24.4. Apeliacinės instancijos teismas pagrįstai atsisakė priimti ir vertinti atsakovės UAB „Kevin EU“ pateiktus naujus rašytinius įrodymus, nes: 1) ji tokių įrodymų neteikė ir neprasė priimti bylos nagrinėjimo pirmosios instancijos teisme metu; 2) ji neįrodė, kad šių įrodymų pateikimo būtinybė iškilo vėliau; 3) šiais įrodymais ji siekia dirbtinai paneigti byloje nustatytas faktines aplinkybes, kurias patvirtino byloje laiku pateikti rašytiniai įrodymai; 4) darbuotojų rašytiniai patvirtinimai apie atsakovės UAB „Kevin EU“ veiklą gauti jau po to, kai byla buvo išnagrinėta pirmosios instancijos teisme ir priimtas sprendimas, be to, šie įrodymai vertintini kritiškai, nes juos surašė atsakovės darbuotojai, todėl jiems galėjo būti padaryta atsakovės įtaka, taip pat nėra aišku, ar jie žinojo (galėjo žinoti) apie atsakovės veiklą ginčo laikotarpiu. Atsakovės neprasė šių darbuotojų apklausti byloje kaip liudytojų, todėl nei teismai, nei ieškovo ar jų atstovė neturėjo galimybės užduoti jiems klausimų.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

25. Kasacinis teismas, neperžengdamas kasacinio skundo ribų, patikrina apskųstus žemesnės instancijos teismų sprendimus ir (ar) nutartis teisės taikymo aspektu. Vykdydamas kasacijos funkciją, kasacinis teismas nenustato iš naujo bylos faktų – yra saistomas pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų nustatytų aplinkybių ([CPK](#) 353 straipsnio 1 dalis). Byloje nagrinėjamas ginčas dėl atsakovių (darbdavių) prievolės atsiskaityti su ieškovais (darbuotojais) jiems nutraukus darbo santykius. Atsakovė UAB „Open Banking LT“ negiņija ieškovo reikalavimų dėl neišmokėtų su darbo santykiais susijusių išmokų priteisimo ir jų dydžio, tik prasė sumažinti netesybas už uždelstą atsiskaityti su ieškovais laiką. Atsakovė UAB „Kevin EU“ kasaciniu skundu nesutinka su teismų procesiniais sprendimais, kuriais iš jos ir atsakovės UAB „Open Banking LT“ lygiomis dalimis priteistos ieškovams su darbo santykiais susijusios išmokos. Taigi, kasacijos ribas sudaro teismų procesinių sprendimų dalių, kuriomis patenkinti ieškovo reikalavimai atsakovei UAB „Kevin EU“ ir netenkintas atsakovės UAB „Open Banking LT“ prašymas sumažinti netesybų dydį, teisėtumas ir pagrįstumas.

Dėl naujų įrodymų pateikimo apeliacinės instancijos teismui

26. Kasaciniame skunde atsakovė UAB „Kevin EU“ hurodė, kad apeliacinės instancijos teismas pažeidė [CPK](#) 314 straipsnį ir nukrypo nuo kasacinio teismo praktikos, nes atsisakė priimti jos pateiktus naujus rašytinius įrodymus: 2018 m. rugsėjo 6 d. ieškovo K. M. ir UAB „Kevin EU“ darbo sutarties kopiją, 2018 m. spalio 29 d. ieškovo K. M. ir UAB „Kevin EU“ darbo sutarties kopiją, 2021 m. birželio 4 d. UAB „Kevin EU“ darbuotojų rašytinių patvirtinimų kopijas. Atsakovės vertinimu, šie įrodymai papildomai patvirtina, kad pirmosios instancijos teismas netinkamai kvalifikavo šalių teisinius santykius, nusprenddamas, jog ieškovo savo darbo funkcijas vykdė tiek atsakovės UAB „Open Banking LT“, tiek atsakovės UAB „Kevin EU“ naudai.

27. [CPK](#) 314 straipsnyje nustatyta, kad apeliacinės instancijos teismas atsisako priimti naujus įrodymus, kurie galėjo būti pateikti pirmosios instancijos teisme, išskyrus atvejus, kai pirmosios instancijos teismas nepagrįstai juos atsisakė priimti ar kai šių įrodymų pateikimo būtinybė iškilo vėliau.

28. Kasacinio teismo praktikoje nurodyta, kad sprendžiant, ar egzistuoja pagrindas priimti naujus įrodymus, apeliacinės instancijos teismas turi patikrinti ir įvertinti: ar buvo objektyvi galimybė pateikti įrodymus bylą nagrinėjant pirmosios instancijos teisme; ar vėlesnis įrodymų pateikimas neužvilkins bylos nagrinėjimo; ar prašomi priimti nauji įrodymai turės įtakos sprendžiant šalių ginčą; ar šalis nepiktinaudžiauja įrodymų vėlesnio

pateikimo teise (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. birželio 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-237-684/2019, 33 punktas). Tai, ar būtinybė pateikti naujus įrodymus atsirado vėliau, yra vertinamoji sąlyga, kurios egzistavimą visų pirma turi motyvuotai pagrįsti naujus įrodymus teikiantis asmuo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. vasario 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-24-378/2022, 45 punktas).

29. Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad naujų įrodymų pateikimo apeliacinės instancijos teisme galimybė, be kita ko, siejama su teismo pareiga vykdyti teisingumą, t. y. ištirti visas bylai reikšmingas aplinkybes ir priimti teisingą sprendimą, neturi būti aiškinama kaip įpareigojanti apeliacinės instancijos teismą priimti naujus įrodymus visais atvejais, kai jais įrodinėjamos bylai teisiskai reikšmingos aplinkybės. Toks aiškinimas iš esmės paneigtų CPK 314 straipsnyje įtvirtintą ribojimą, jį prilyginamas bendrajai CPK 180 straipsnyje įtvirtintai įrodymų sąsajos taisyklei. Taip pat nebūtų pasiektas įstatymų leidėjo CPK 314 straipsnio norma siekiamas tikslas – panaikinti galimybę piktnaudžiauti procesu ir skatinti bylos dalyvius veikti už greitą ir išsamų bylos ištyrimą, bylinėtis sąžiningai, atskleidžiant bylai reikšmingus duomenis pirmosios instancijos teisme, o ne sukuriant netikėtumus po pirmosios instancijos teismo sprendimo priėmimo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. gruodžio 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-325-3-823/2020, 50 punktas).
30. Apeliacinės instancijos teismas atsisakė priimti atsakovės kartu su apeliaciniu skundu pateiktus naujus įrodymus, motyvuodamas tuo, kad jo neįtikino atsakovės pozicija, jog jų pateikimo būtinybė atsirado tik po jai nepalankaus pirmosios instancijos teismo sprendimo priėmimo; susipažinęs su naujų įrodymų turiniu, apeliacinės instancijos teismas padarė išvadą, kad atsakovės darbuotojų rašytiniai patvirtinimai, kuriais ji siekia paneigti pirmosios instancijos teisme nustatytas aplinkybes, negali būti vertinami kaip objektyvūs ir tinkami, taip pat pažymėjo, kad atsakovė nepagrindė, kodėl šie asmenys negalėjo būti apklausiami pirmosios instancijos teisme, sudarant šalims galimybę užduoti jiems klausimus.
31. Taigi, apeliacinės instancijos teismas, sprenddamas, ar egzistuoja pagrindas priimti atsakovės pateiktus naujus įrodymus, patikrino ir įvertino, ar atsakovė galėjo juos pateikti nagrinėjant bylą pirmosios instancijos teisme ir ar jų pateikimo būtinybė iškilo tik apeliacinės instancijos teisme, taip pat ar pateikti nauji įrodymai turės įtakos sprendžiant šalių ginčą, ir padarė išvadą, kad nėra teisinio pagrindo juos priimti. Teisėjų kolegija nusprendžia, kad apeliacinės instancijos teismas, atsisakydamas priimti atsakovės pateiktus naujus įrodymus, nepažeidė CPK 314 straipsnio ir nenukrypo nuo kasacinio teismo išaiškinimų šiuo klausimu.

Dėl darbo keliems darbdaviams sutarties sąvokos

32. DK 96 straipsnyje įtvirtinta darbo keliems darbdaviams sutarties sąvoka. Jame nustatyta, kad su darbuotoju sudaromoje darbo sutartyje vietoj vieno darbdavio gali būti nurodyti du ar daugiau darbdavių tai pačiai darbo funkcijai atlikti (1 dalis); kiekvienas darbdavys, atsižvelgdamas į jiems skirtą darbuotojo laiką, turi teisę darbuotojo atžvilgiu įgyvendinti darbdavio teises ir privalo vykdyti darbdavio pareigas, užtikrinti šio kodekso ir kitų darbo teisės normų taikymą (2 dalis); darbo keliems darbdaviams sutartyje gali būti nustatyta, kad darbuotojo darbo laikas neskirstomas kiekvienam darbdaviui atskirai, jeigu darbuotojas vienu metu vykdo kelių darbdavių užduotis, tačiau nustatoma kiekvieno darbdavio apmokama darbo laiko normos dalis (3 dalis).
33. DK 97 straipsnyje nustatyta, kad jeigu sutarta, kad darbuotojo darbo laikas skirstomas kiekvienam darbdaviui atskirai, kiekvienam darbdaviui tenkanti darbuotojo darbo laiko norma nurodoma arba darbo sutartyje, arba ne vėliau kaip prieš penkias darbo dienas jam pranešame darbo grafike (1 dalis); darbo laiko režimas ir darbo laiko grafikas turi būti sudaryti taip, kad nebūtų pažeisti maksimaliojo darbo laiko ir minimaliojo poilsio laiko reikalavimai (2 dalis).
34. DK 98 straipsnyje nustatyta, kad darbo keliems darbdaviams sutartyje darbdavių susitarimu privaloma nurodyti pirmąjį darbdavį, kuris atliks visas darbdavio funkcijas, susijusias su darbo grafiko sudarymu, darbuotojo pajamų apmokestinimu, socialinio draudimo ir kitų įmokų už šį darbuotoją sumokėjimu, informacijos apie jį pateikimu (1 dalis); kiti darbdaviai pirmajam darbdaviui privalo kompensuoti išlaidas pagal jų sudarytą susitarimą, atsižvelgdami į darbo laiką, kurį jiems dirbo šis darbuotojas. Šių išlaidų kompensavimas nelaikomas pirmojo darbdavio pajamomis, o visų darbdavių išlaidos prilyginamos darbo sąnaudoms (2 dalis); visi darbdaviai solidarai atsako dėl savo įsipareigojimų darbuotojui ir dėl prievolių, susijusių su darbuotojo pajamų apmokestinimu, socialinio draudimo ir kitų įmokų už šį darbuotoją sumokėjimu, įvykdymo (3 dalis); darbuotojas turi teisę iš bet kurio darbdavio reikalauti įvykdyti darbdavio pareigas pagal darbo sutartį (4 dalis); pirmasis darbdavys atstovauja visiems darbdaviams darbo ginčuose su darbuotoju (5 dalis).
35. Teisės doktrinoje nurodoma, kad darbo keliems darbdaviams sutartis yra tokia darbo sutartis, kurioje darbuotojas įsipareigoja savo darbo funkciją atlikti keliems darbdaviams, pakludamas jiems visiems vienu metu (darbo laiko norma nedalijama), ar kiekvienam atskirai tam skirtą darbo laiko normos dalį (darbo laiko norma dalijama), o darbdaviai įsipareigoja už tai atlyginti. Šios sutarties tikslas – sudaryti sąlygas keliems darbdaviams įdarbinti vieną darbuotoją, atliekantį savo darbo funkciją atskirai kiekvienam arba vienu metu visiems darbdaviams, arba taip, kad jo atliekama darbo funkcija naudotųsi keli darbdaviai vienu metu ar iš anksto neapibrėžtu laiku. Svarbus tokios sutarties požymis – įmonių bendras tikslas, leidžiantis vienam darbuotojui atlikti darbą taip, kad tuo pačiu metu tenkintų jų bendrus arba kelių įmonių interesus (Davulis, T. Lietuvos Respublikos darbo kodekso komentaras. Vilnius: Valstybės įmonė Registrų centras, 2018, p. 309–310).

Dėl šalių teisinių santykių kvalifikavimo kaip darbo keliems darbdaviams

36. Kasaciniame skunde atsakovė UAB „Kevin EU“ hurodė, kad teismai netinkamai aiškino ir taikė DK 96 straipsnį, todėl nepagrįstai nusprendė, kad tarp ieškovų ir atsakovių susiklostė darbo keliems darbdaviams teisiniai santykiai. Atsakovės nuomone, dėl darbo keliems darbdaviams privaloma susitarti tik raštu ir tokio susitarimo egzistavimas negali būti numanomas iš šalių elgesio. Tokiems teisiniams santykiams kvalifikuoti būtini du rašytiniai susitarimai: 1) susitarimas tarp kelių darbdavių, kurie siekia tapti darbo sutarties su vienu darbuotoju šalimis; 2) susitarimas tarp kelių darbdavių ir darbuotojo. Šiuo atveju tokių rašytinių susitarimų tarp šalių nebuvo sudaryta, o teismai nepagrįstai tokios darbo sutarties sudarymo faktą nustatė iš šalių elgesio ir kitų bylos faktinių aplinkybių.
37. Darbo sutartis laikoma sudaryta, kai šalys susitaria dėl jos būtinųjų sąlygų – darbo funkcijos, darbo apmokėjimo ir darbovietės (DK 34, 42 straipsniai). Pagal bendrąją taisyklę darbo sutartis ir jos pakeitimai sudaromi raštu (DK 43 straipsnis).
38. DK 6 straipsnio nustatyta, kad darbo sutarčių sąlygos aiškinamos, atsižvelgiant į DK 2 straipsnyje įtvirtintus teisinio apibrėžtumo, teisėtų lūkesčių apsaugos ir visokeriopos darbo teisių gynbos bei kitus principus; kai abejojama dėl darbo santykius reglamentuojančių sutarčių sąlygų, jos aiškinamos darbuotojų naudai.
39. Kasacinis teismas, aiškindamas DK 6 straipsnio turinį (iki 2017 m. liepos 1 d. DK 10¹ straipsnis), yra konstatavęs, kad šiame straipsnyje neįtvirtinta išsamių darbo sutarčių aiškinimo taisyklių, leidžiančių nustatyti tikrąjį darbo sutarties turinį, šalių prisintęs teises ir pareigas, taigi vadovavimasis DK 2 straipsnyje įtvirtintais darbo santykių teisinio reglamentavimo principais, aiškinant darbo sutartyje išreikštą šalių valią, nėra pakankamas. Dėl to, aiškinant darbo sutartį, atsižvelgtina ir į sutarčių aiškinimo taisykles (CK 6.193–6.195 straipsniai), t. y. nustatant tikruosius sutarties dalyvių ketinimus, atsižvelgiant į sutarties sąlygų tarpusavio ryšį, sutarties esmę, tikslą, jos sudarymo aplinkybes, į šalių

derybas dėl sutarties sudarymo, jų subjektyvią nuomonę dėl sutarties sąlygų turinio bei sutarties sudarymo metu buvusį sąlygų suvokimą, šalių elgesį po sutarties sudarymo ir kitas reikšmingas aplinkybes, taip pat reikia vadovautis [CK 1.5](#) straipsnyje įtvirtintais bendraisiais teisės principais (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. kovo 2 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-68-248/2018](#), 14 punktas; 2018 m. kovo 30 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-114-701/2018](#), 27 punktas).

40. Kasacinio teismo praktikoje nuosekliai laikomasi pozicijos, kad darbo sutarties sąlygos gali būti nustatytos ne tik rašytinėje darbo sutartyje, norminiuose teisės aktuose, bet gali būti teismo nustatytos iš darbo sutarties šalių elgesio, atliekamų veiksmų, kitų reikšmingų aplinkybių apie faktinį sutarties vykdymą. Kilus ginčui dėl to, ar darbdavio darbuotojo naudai atliekami veiksmai, kurie nėra apibrėžti darbo sutartyje, vertintini kaip sutarties sąlyga, būtina nustatyti, ar darbo sutarties šalių elgesys, atliekamų veiksmų pobūdis, kitos reikšmingos aplinkybės sudaro pagrindą spresti, kad darbo teisinių santykių metu buvo šalių susitarimas atitinkamą elgesį, veiksmus ir kt. vertinti kaip vieną sutarties sąlygų, kuri yra darbdaviui privaloma ir turi būti jo vykdoma (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. gruodžio 21 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-598/2012](#); 2018 m. kovo 2 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-68-248/2018](#), 17 punktas; 2019 m. kovo 28 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-122-248/2019](#), 24 punktas; 2021 m. gegužės 12 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-116-943/2021](#), 24 punktas). Todėl teisėjų kolegija atmeta kaip nepagrįstą kasacinio skundo argumentą, kad darbo keliems darbdaviams sutarties sudarymo faktas negali būti nustatytas iš šalių elgesio, jų atliekamų veiksmų pobūdžio ir kitų reikšmingų aplinkybių.
41. Bylą nagrinėję teismai, sprenddami dėl šalių darbo teisinių santykių kvalifikavimo kaip darbo keliems darbdaviams, vertino ieškovo paaiškinimus apie jų faktiškai atliekamas darbo funkcijas abiem atsakovėms, byloje esančius rašytinius įrodymus ir viešus duomenis apie atsakovių vykdomos veiklos pobūdį, jų vadovus, veiklos vykdymo vietą, atsakovių darbuotojų skaičiaus koreliaciją. Teismai nustatė, kad ginčo laikotarpiu atsakovės UAB „OpenBanking LT“ ir UAB „Kevin EU“ vykdė iš esmės tą pačią veiklą, susijusią su internetinės bankininkystės paslaugomis; atsakovių veikla buvo vykdoma tose pačiose patalpose (Vilnius, Konstitucijos pr. 21A); abiejų atsakovių akcininkas ir atsakovės UAB „Kevin EU“ vykdomasis direktorius buvo tas pats asmuo T. T.; ieškoviui vykdė tas pačias darbo funkcijas abiejų atsakovių naudai, gaudami iš abiejų atsakovių vadovų (T. T. ir P. S.) kasdienes užduotis ir nurodymus, susijusius su abiejų atsakovių veikla; viešojoje erdvėje atsakovės prisistatė vienu pavadinimu – „Kevin“, jų komandos nariais buvo įvardyti abiejų atsakovių vadovai ir visi ieškovai; mažėjant atsakovės UAB „OpenBanking LT“ darbuotojų skaičiui, atitinkamai didėjo atsakovės UAB „Kevin EU“ darbuotojų skaičius. Iš šių nustatytų bylos aplinkybių teismai padarė išvadą, kad nors ieškoviui rašytinės darbo sutartys buvo sudarę tik su atsakove UAB „OpenBanking LT“, jie įrodė, jog ginčo laikotarpiu vykdė tas pačias darbo funkcijas abiejų atsakovių naudai, o jų darbo laikas nebuvo skirstomas kiekvienai atsakovei atskirai. Apeliacinės instancijos teismas pažymėjo, kad darbo teisiniai santykiai gali modifikuotis jų metu, kaip tai ir atsitiko šiuo atveju, todėl vien tas faktas, jog ieškovo darbo sutartis nebuvo modifikuotos į darbo kelioms darbdaviams sutartis, neįrodo aplinkybės, jog tokie darbo teisiniai santykiai faktiškai neegzistavo.
42. Kasacinio teismo praktikoje nurodyta, kad faktą galima pripažinti įrodytu, jeigu byloje esančių įrodymų, kuriuos visapusiškai įvertino teismas, pagrindu susiformuoja teismo įsitikinimas, kad faktas buvo; reikia įvertinti kiekvieną įrodymą ir įrodymų visetą; išvados dėl įrodinėjimo dalyko įrodytinumo turi būti logiškai pagrįstos byloje surinktais duomenimis; teismas gali konstatuoti tam tikros aplinkybės buvimą ar nebuvimą, kai tokiai išvadai padaryti pakanka byloje esančių įrodymų; įrodymų pakankamumas byloje reiškia, kad jie tarpusavyje neprieštarauja vieni kitiems ir jų visuma leidžia padaryti pagrįstą išvadą apie įrodinėjamų faktinių aplinkybių buvimą; įrodinėjimo ir įrodymų vertinimo taisyklės pagal įstatymą nereikalauja, kad visi prieštaravimai būtų pašalinti (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. liepos 1 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-206-684/2020](#) 63 punktą ir jame nurodytą kasacinio teismo praktiką).
43. Teisėjų kolegija nusprendžia, kad teismai, vertindami byloje esančius įrodymus ir nustatydami reikšmingas faktines bylos aplinkybes, susijusias su ieškovo faktiškai atliekamų darbo funkcijų pobūdžiu, nepažeidė įrodinėjimo ir įrodymų vertinimo taisyklių bei dėl jų taikymo nenukrypo nuo kasacinio teismo suformuotos praktikos. Iš teismų procesinių sprendimų turinio matyti, kad teismai įvertino byloje esančių įrodymų visetą pagal vidinį savo įsitikinimą, pagrįstą visapusišku ir objektyviu aplinkybių, kurios buvo įrodinėjamos proceso metu, išnagrinėjimu, pasisakė dėl įrodymų įrodomosios reikšmės ir savo išvadas tinkamai motyvavo.
44. Teisėjų kolegija konstatuoja, kad teismai tinkamai kvalifikavo šalių teisinius santykius, padarydami išvadą, jog tarp ieškovo ir atsakovių faktiškai susiklostė darbo keliems darbdaviams teisiniai santykiai, todėl prievolė atsiskaityti su ieškovais už ginčo laikotarpiu atliktą darbą kilo abiem atsakovėms lygiomis dalimis.
45. Byloje teismai nustatė, kad nėra ginčo dėl atsakovės UAB „OpenBanking LT“ prievolės atsiskaityti su ieškovais ir kad ji šios prievolės neįvykdė, ši atsakovė taip pat neginčija ieškovo prašomų priteisti su darbo santykiais susijusių išmokų dydžio, todėl teisėjų kolegija šiuo klausimu nepasisako.
46. Atsakovė UAB „Kevin EU“, ginčydama savo prievolę kartu su atsakove UAB „OpenBanking LT“ atsiskaityti su ieškovais, kasaciniame skunde nurodė ir tai, kad pirmosios instancijos teismas nepagrįstai priteisė iš jos ieškovams K. M. ir M. T. H. darbo užmokesčių, kurį atsakovė jiems išmokėjo nutraukus sudarytas su ja darbo sutartis, ir dėl to nėra šalių ginčo.
47. Ieškovai K. M. ir M. T. H. prašė priteisti iš abiejų atsakovių neišmokėtą darbo užmokesčių už 2019 m. liepos–lapkričio mėnesius. Pirmosios instancijos teismas, kvalifikavęs šalių teisinius santykius ginčo laikotarpiu kaip darbą keliems darbdaviams ir nustatęs, kad su šiais ieškovais nebuvo atsiskaityta už 2019 m. liepos–lapkričio mėnesius, būtent už šį laikotarpį ir priteisė jiems iš abiejų atsakovių lygiomis dalimis neišmokėtą darbo užmokesčių ir kitas su darbo santykiais susijusias išmokas. Todėl atsakovė UAB „Kevin EU“ nepagrįstai teigia, kad nebuvo ginčo dėl atsiskaitymo su ieškovais K. M. ir M. T. H. už 2019 m. liepos–lapkričio mėnesius. Teisėjų kolegija pažymi, kad aplinkybė, už kokį konkretų laikotarpį atsakovės neatsiskaitė su ieškovais už darbą abiejų atsakovių naudai, yra nustatyta žemesnės instancijos teismų. Kasacinis teismas fakto klausimų nagrinėja, yra saistomas pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų nustatytų aplinkybių ([CPK 353 straipsnio](#) 1 dalis).

Dėl pagrindo mažinti netesybų dydį už uždelimą atsiskaityti su ieškovais

48. Pirmosios instancijos teismas priteisė ieškovams iš atsakovių lygiomis dalimis netesybas už uždelimą atsiskaityti su jais nutraukus darbo santykius (K. S. – 20 131,08 Eur, T. N. – 29 907,90 Eur, K. M. – 40 012,98 Eur, M. T. H. – 42 802,20 Eur). Teismas netenkino atsakovės UAB „OpenBanking LT“ prašymo sumažinti netesybų dydį, motyvuodamas tuo, kad ši atsakovė savo iniciatyva nesiekė atsiskaityti su ieškovais ir vengė vykdyti prievolę, o atsakovė UAB „Kevin EU“ apskritai neigė šią prievolę, todėl tokie atsakovių nesąžiningi veiksmai buvusį darbuotojų atžvilgiu nesudaro pagrindo mažinti netesybų dydį. Apeliacinės instancijos teismas taip pat netenkino atsakovės UAB „OpenBanking LT“ prašymo sumažinti netesybų dydį teismo iniciatyva.
49. [DK 147 straipsnio](#) 2 dalyje nustatyta, kad, darbo santykiams pasibaigus, o darbdaviui ne dėl darbuotojo kaltės uždelsus atsiskaityti su juo (šio kodekso 146 straipsnio 2 dalis), darbdavys privalo mokėti netesybas, kurių dydis – darbuotojo vidutinis darbo užmokestis per mėnesį, padaugintas iš uždelstų mėnesių skaičiaus, tačiau ne daugiau kaip iš šešių.
50. Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad [DK 147 straipsnio](#) 2 dalies normos tikslas – užtikrinti darbuotojo teisę į jam priklausančių sumų gavimą (išmokėjimą) laiku, t. y. laiku įvykstantį atsiskaitymą su darbuotoju. Darbdaviui, laiku neatsiskaičiusiam su darbuotoju, taikomos [DK 147 straipsnyje](#) nustatytos sankcijos, kuriomis siekiama kompensuoti darbuotojui jo praradimus, atsiradusius dėl darbdavio pareigos pažeidimo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. lapkričio 4 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-257-1075/2021](#), 65 punktas). Lingvistiškai aiškinant [DK 147 straipsnio](#) 2 dalies normą, akivaizdu, kad ji yra imperatyvaus pobūdžio, joje vartojama sąvoka *privalo mokėti*

netesybas rodo įstatymų leidėjo ketinimą nustatyti pareigą darbdaviui mokėti netesybas esant normos hipotezėje susiklosčiusioms aplinkybėms: 1) darbo santykių pasibaigimas, 2) vėlavimas atsiskaityti su darbuotoju ne dėl darbuotojo kaltės. Nustačius [DK 147 straipsnio 2 dalyje](#) konkretų maksimalų šešių mėnesių terminą, už kurį turi būti mokamos netesybos, užtikrinamas teisinis aiškumas, nes abi darbo teisinių santykių šalys gali aiškiai numatyti, kokia sankcija gali būti taikoma darbdaviui pažeidus pareigą tinkamai atsiskaityti su darbuotoju pasibaigus darbo santykiams. Šios teisės normos tikslai bei imperatyvumas leidžia teigti, kad kitos, nei joje nustatytos, aplinkybės nėra pagrindas mažinti joje nustatytą netesybų dydį. Darbdavio ekonominė padėtis nėra pagrindas plačiai aiškinti šią teisės normą ir spresti dėl joje nustatytos sankcijos sumažinimo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. vasario 2 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-1-684/2022](#), 18, 20 punktai).

51. Teisėjų kolegija nusprendžia, kad teismai tinkamai taikė [DK 147 straipsnio 2 dalį](#) ir nenukrypo nuo kasacinio teismo praktikos dėl šios teisės normos taikymo, nes teismų byloje nustatytos aplinkybės – atsakovių nesąžiningas ir piktybiškas vengimas atsiskaityti su ieškovais nutraukus darbo santykius bei ieškovų kaltės dėl neatsiskaitymo laiku nebuvimas – buvo pagrindas priteisti jiems iš atsakovių įstatyme nustatyto dydžio netesybas.

Dėl atsakovės pateiktų rašytinių paaiškinimų

52. Civilinės bylos nagrinėjimo metu (2022 m. balandžio 27 d.) atsakovė UAB „Kevin EU“ pateikė kasaciniam teismui rašytinius paaiškinimus, prašė juos pridėti prie civilinės bylos ir nagrinėti kartu su jos kasaciniu skundu. Rašytiniuose paaiškinimuose atsakovė išdėstė savo atsikirtimus į ieškovų atsiliepimo į kasacinį skundą argumentus.
53. [CPK 350 straipsnio 8](#) dalyje nustatyta, kad, išsprendus kasacinio skundo priėmimo klausimą, kasacinio skundo papildyti ar pakeisti negalima. Taigi, įstatymas įpareigoja kasatorių išdėstyti visus argumentus, galutinaai suformuluoti kasacinių pagrindus, apibrėžti kasacinių dalyką ir nustatyti bylos nagrinėjimo kasacine tvarka ribas iki to laiko, kol atrankos kolegija išsprendžia pateikto kasacinio skundo priėmimo klausimą. Po kasacinio skundo priėmimo kasatorius netenka teisės papildyti kasacinio skundo naujais argumentais ar juos pakeisti, taip pat teikti rašytinius paaiškinimus ir naujus įrodymus. Be to, proceso teisės normos, reglamentuojančios kasacinį procesą, nesuteikia kasatoriui galimybės reikšti atsikirtimus į atsiliepimą į kasacinį skundą.
54. Vadovaujantis pirmiau nurodytomis [CPK](#) nuostatomis, atsakovės pateiktus rašytinius paaiškinimus atsisakyti priimti.

Dėl bylos procesinės baigties ir bylinėjimosi išlaidų

55. Remdamasi išdėstytais motyvais, teisėjų kolegija konstatuoja, kad atsakovės UAB „Kevin EU“ kasacinio skundo argumentai nesudaro teisinio pagrindo keisti ar naikinti apeliacinės instancijos teismo nutartį. Dėl to atsakovės UAB „Kevin EU“ kasacinis skundas atmestinas, o apeliacinės instancijos teismo nutartis paliktina nepakeista ([CPK 359 straipsnio 1 dalies 1](#) punktas).
56. Atmetus atsakovės UAB „Kevin EU“ kasacinį skundą, jos patirtos bylinėjimosi išlaidos kasaciniame teisme neatlygintinos.
57. Ieškovai K. M., K. S., M. T. H. ir T. N. prašo priteisti iš atsakovės UAB „Kevin EU“ 1936 Eur bylinėjimosi išlaidų už advokato pagalbą kasaciniame teisme. Prie ieškovų atsiliepimo į kasacinį skundą pridėti rašytiniai įrodymai, patvirtinantys, kad šią sumą advokatui už juos sumokėjo byloje nedalyvaujantis asmuo R. Š. (2021 m. gruodžio 22 d. PVM sąskaita faktūra RT Nr. 2187, AB SEB banko 2021 m. gruodžio 22 d. patvirtinimas apie lėšų įskaitymą į kliento sąskaitą Nr. RI 142328597, RO60675151).
58. Kasacinio teismo praktikoje dėl bylinėjimosi išlaidų už advokato pagalbą atlyginimo galimybės, kai jas apmoka ne bylos šalis, bet kitas, byloje nedalyvaujantis, asmuo, išaiškinta, kad, nepriklausomai nuo to, jog šias išlaidas už bylos šalį sumokėjo kitas asmuo, jos pripažintinos bylos šalies bylinėjimosi išlaidomis ir turi būti sprendžiamos dėl jų atlyginimo priteisimo šiai bylos šaliai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. lapkričio 17 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-275-823/2021](#), 34 punktas; 2022 m. vasario 23 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-36-781/2022](#), 68, 69 punktai).
59. Remdamasi nurodytais kasacinio teismo išaiškinimais, teisėjų kolegija pripažįsta 1936 Eur bylinėjimosi išlaidų už advokato pagalbą kasaciniame teisme, kuriuos už ieškovus advokatui sumokėjo byloje nedalyvaujantis asmuo R. Š., ieškovų realiai patirtomis bylinėjimosi išlaidomis kasaciniame teisme, todėl jų atlyginimas priteistinas ieškovams iš atsakovės lygiomis dalimis, kiekvienam ieškovui po 484 Eur (1936 Eur / 4) ([CPK 98 straipsnio 1](#) dalis).
60. Pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. gegužės 18 d. pažymą apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu, kasacinis teismas patyrė 18,59 Eur tokių išlaidų. Netenkinus atsakovės UAB „Kevin EU“ kasacinio skundo, šių išlaidų atlyginimas valstybei priteistinas iš jos ([CPK 96](#) straipsnio 1 dalis).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. rugpjūčio 12 d. nutartį palikti nepakeistą.

Atsisakyti priimti atsakovės UAB „Kevin EU“ 2022 m. balandžio 27 d. pateiktus rašytinius paaiškinimus.

Priteisti ieškovams K. M. (a. k. *duomenys neskelbtini*), K. S. (a. k. *duomenys neskelbtini*), M. T. H. (a. k. *duomenys neskelbtini*) ir T. N. (a. k. *duomenys neskelbtini*) iš atsakovės uždarnosios akcinės bendrovės „Kevin EU“ (j. a. k. 304777572) po 484 (keturis šimtus aštuoniasdešimt keturis) Eur bylinėjimosi išlaidų už advokato pagalbą kasaciniame teisme atlyginimo.

Priteisti valstybei iš atsakovės uždarnosios akcinės bendrovės „Kevin EU“ (j. a. k. 304777572) 18,59 Eur (aštuoniolika Eur 59 ct) išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu, atlyginimo. Valstybei priteista suma mokėtina į Valstybinės mokesčių inspekcijos (j. a. k. 188659752) biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą, įmokos kodas – 5662.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Goda Ambrasaitė-Balynienė

Virgilijus Grabinskas

Donatas Šernas

